

کار شایسته: حق شهروندی زنان کارگر*

ژاله شادی طلب^{*}، سمانه ابراهیم‌پور^{**}، سونیا غفاری^{***}

چکیده

با گسترش شهروندی به حوزه اجتماعی - اقتصادی بر وظایف دولت‌ها افزوده شد و شهروندان برای دسترسی به سرپناه و مسکن، منابع، آموزش، سلامت، اشتغال و ... «ذی‌حق» تعریف شدند. نقد گسترده‌تر شدن وظایف دولت‌ها سبب شد تا برخورداری از حقوق شهروندی موکول به انجام وظایفی توسط شهروندان شود، وظایفی مانند پرداختن به کار دستمزدی. اما در این میان زنان شهروندانی تعریف شدند که نیازهای حمایتی و رفاهی آنان بر بعد مشارکت اقتصادی و اشتغال دستمزدی اولویت یافته است. باور عمومی بر این است که زنان وظیفه مراقبت در عرصه خصوصی را بر عهده دارند و در سایه همسر خود به حقوق شهروندی دست می‌یابند. همچنین تصور می‌شود که آن گروه از زنان که وارد بازار کار شده‌اند مانند مردان از حمایت‌ها و خدمات کارفرمایان و در صورت نیاز دولت‌ها برخوردار می‌شوند. هدف کلی این مقاله، ضمن بررسی میزان درستی این تصور در سال ۱۳۹۴، ارائه بخشی از یافته‌های مطالعه درباره وضعیت «زنان کارگر»، مسائل آنان و بهره‌مندی‌شان از کار شایسته به عنوان جزئی از حقوق شهروندی اجتماعی است.

پس از ارائه اطلاعات مختصری درباره شرایط اقتصادی، سیاست‌های اجتماعی دولت، قانون کار و بندهای مرتبط با اشتغال زنان در آن و تأثیر کارهای شکننده بر زنان کارگر، مسائل زنان کارگر ذیل این عناوین بررسی می‌شود: نابسامانی قراردادهای، قراردادهای موقت، توافقات شفاهی، عدم تکافوی دستمزدها برای تأمین حداقل رفاه، دستمزدهای نابرابر با مردان و ساعات طولانی‌تر کار، نبود حمایت‌های قانونی و اجتماعی، فرزندآوری و خطر از دست دادن شغل، نبود امکان برخورداری از بیمه بیکاری، حوادث ناشی از کار و مصائب بازنشستگی.

مرور چهار رکن اصلی کار شایسته در قوانین مصوب کشور در حمایت از حقوق کارگران و مقایسه آن با شرایط زنان کارگر حاکی از فقدان بخش‌های عمده‌ای از این ارکان حقوق شهروندی در زندگی کاری تعداد بسیار زیادی از زنان کارگر است.

کلیدواژه‌ها

زنان کارگر، حقوق اجتماعی، شهروندی، کار شایسته، قانون کار

* در تدوین این مقاله از طرح پژوهشی «تهیه بسته سیاستی زنان کارگر و شغل‌های شکننده»، که با حمایت مالی معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری در سال ۱۳۹۴ انجام شده، استفاده شده است.

** نویسنده مسئول، دکتری جامعه‌شناسی

*** دانشجوی دکتری اقتصاد توسعه

**** کارشناسی ارشد مطالعات زنان

jshadi@yahoo.com

samaneh_abraheimpour@yahoo.com

Sonyaghafary@gmail.com

Dissent work; citizenship right of female workers

Jaleh ShadiTalab
Samaneh Ebrahimpour
Sonia Ghaffari

Abstract

Expansion of citizenship rights to socio-economic arena has increased the duties of government and as such, citizens are “entitled” to have access to housing, resources, education, health, employment, and so on. Criticism of the broaden government’s responsibilities resulted in an exchange process, i.e.; citizens enjoyment of rights is conditioned to performance of certain duties, such as employment. Meanwhile, women were perceived as citizens whose needs for support and welfare have priority over their economic participation and employment. The general belief have been; women are responsible for caring duties in the private sphere and gain their citizenship rights through their spouses. Also those women who enter the labor market, like men, will benefit from the supports and services of employers and, if necessary, government. The objective of this paper, in addition to examining the accuracy of such belief, is to present some of the findings of a study conducted in 1394 on the status of “female workers”, their

problems and enjoyment of dissent work as social citizenship rights. It starts with providing brief information on the economic situation, social policies of the state, the labor law and the clauses related to the employment of women. The impact of fragile types of works and problems of female workers are discussed; disruptions of contracts, temporary contracts, verbal agreements, inadequate wages to ensure minimum welfare, inequality in wages and longer hours of work, lack of legal and social protections, maternity leave and risk of job loss, absence of unemployment insurance, work-related accidents and afflictions of retirement. Browsing the four basic principle of dissent work in the labor law for protection of workers’ rights and comparing them with the situation of female workers shows major deficiencies of citizenship rights in the working lives of many female workers.

Keywords: Female Workers, Social Rights, Citizenship, Dissent Work, Labor Law, Iran

